

Idän turkiskauppias

Kadonneen valtakunnan aikakirjat II

E. E. Leivo

Idän turkiskauppias

Kiitos kirjasta kuuluu Teemulle.

E. E. Leivo

**Kadonneen valtakunnan
aikakirjat II**

Idän turkiskauppias

Jatko-osa romaaniin Soturiprinsessa

© 2017 E. E. Leivo / Puustellin tarinat -kirjallisuusseura
(Julk.)

Kannen piirros: Satu Niinimäki

kadonnutvaltakunta.blogspot.fi

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt,
Saksa

ISBN: 978-951-568-336-6

Sepitelmäni alkaa Hämeestä, Auttoisten kylästä, joka on mainittu kirjallisissa lähteissä ensimmäisen kerran jo 1400-luvulla. Isoisäni ja enoni runoilivat ja tarinoivat kotikylänsä menneisyydestä, ihmisistä, kaskuista, sattumuksista, kummituksistakin. Minä taas haluan kertoa ajasta, jolloin myöhemmin viikingeiksi kutsutut kauppiassoturit purjehtivat nykyisellä Itämerellä. Emme tiedä, miksi historiankirjoitus ei mainitse mahtavaa, pakanallista Hämeen maata, jonka tuolloin kerrotaan ulottuneen suolamerestä suolamereen. Tarinani perustuu satoja vuosia kateissa olleisiin, hiljattain löydettyihin pergamentteihin, jotka muistinvarassa säilyneiden kertomusten perusteella kirjoitti ylös muuan hämäläinen munkki kolmisensataa vuotta kirjassa kerrottujen tapahtumien jälkeen. Nämä pergamentit saivat nimekseen *Kadonneen valtakunnan aikakirjat*.

Skandinaavien liikehdinnän myötä Laatokan rantamille ja Olhavanjoen varrelle syntyi kauppa-asemia, joista merkittävimmäksi kasvoi vuonna 753 perustettu Aldeigjuborg, Laatokanlinna.

Kaupunki oli portti idäntielle, ja merikelpoiset alukset saattoivat rantautua sen satamaan, josta taival jatkui kohti etelää jokiveneillä.

Alueen skandinaaviuudisasukkaat, rusit, ottivat jatkuvasti yhteen verottamiensa slaavilais- ja karjalaisheimojen kanssa, jotka lopulta ryhtyivät kapinaan ja perustivat itsehallinnon.

Hämäläisillä ja karjalaisilla oli yksi kauppatarra ylitse muiden: sankat metsät kasvattivat paksuturkkisia eläimiä, joiden nahoilla riitti kysyntää etelän hoveissa.

1. KAUPPIAS RÖRIK

Rörik katseli auringossa kimmeltävää, syvänsinistä Varjagien merta ajatuksiinsa vaipuneena. Viipurin kauppasatama, jonne hän vasta sinä aamuna oli saapunut, oli yhtä vilkas kuin aina ennenkin, eikä levottomuuksista näkynyt merkkiäkään. Rörik mietti kuumeisesti, mitä tekisi seuraavaksi. Niin uskomattomalta kuin se tuntuikin, kotiin hänellä ei ollut enää menemistä. Varjagien hallitsema Aldeigjuborg, Laatokanlinna, oli mennyttä kuten Rörikin omaisuuskin. Rörik pakeni kaupungista siinä vaiheessa, kun slaavit riehuiivat rusien kalmistoissa ja tuikkasivat erään korkearvoisen varjagiylimyksen talon tuleen. Rikas mies kuoli savuun ja liekkeihin. Siinä oli ollut tarpeeksi varoitusta Rörikillekin.

Olisiko hänen nyt palattava häntä koipien välissä synnyinseudulleen Rodeniin?

Laatokanlinnan satama oli ollut ilmiliekeissä Rörikin viime tingassa ahtautuessa mukaan täpötäyteen, Metsäpirttiin matkaavaan kauppa-laivaan. Onneksi purjehdussää Laatokalla oli ollut suosiollinen. Metsäpirtistä Rörik oli seilannut yhdessä muiden pakolaisten kanssa tuntemattoman karjalaisen kauppiaan veneessä Vuoksea pitkin Antreaan. Siellä hän osti hevosien, jolla oli ratsastanut Viipuriin.

Nyt Rörik harkitsi seuraavaa siirtoaan ja märehti mielessään, kuinka kohtalo oli hänet niin

katkeralla tavalla pettänyt. Myös Neva-joella oli vaarallista, eikä yksikään varjagikauppias ollut turvassa enää sielläkään. Svealaiset meren takana olivat nostaneet kätensä ylös kaaoksen edessä, joten he tuskin saapuisivat heimolaisensa avuksi. Rörik ei tätä ymmärtänyt. Hän tunsi itsensä petetyksi, eikä voinut käsittää, miksi svealaiset olivat valmiita hylkäämään sekä sukunsa että luopumaan omistuksistaan taistelematta. Olihan idänkauppa kannattavinta liiketoimintaa, mitä Rörik saattoi kuvitella. Hän oli jo keskenkasvuisena purjehtinut Rodenista itään setänsä Helgen mukana, eikä ollut vielä tähän päivään mennessä katunut päätöstään. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen hän ei silloin ollut jatkanut matkaansa etelään, vaan jäi Laatokanlinnaan. Niinpä tuosta kihisevästä, ja meluisasta, väkeä vilisevästä kauppapaikasta tuli hänen kotinsa.

Aldeigjuborgissa oli taitavalle nuorukaiselle kaikki mahdollista ja Rörik oli ollut onnen suosikki aina tähän päivään asti. Tarkemmin asiaa mietittyään hän tajusi muutoksen merkkien olleen näkyvissä jo hyvän aikaa, paljon ennen kuin alueen heimot kieltäytyivät yksi toisensa jälkeen maksamasta svealaisille veroa. Lopulta heimot yhdistivät voimansa ja alkoivat kapinoida, mikä oli yllättänyt hallitsijaherrat. Sellaista yhteisrintamaa moni Rörikin maanmiehistä ei ollut edes uskonut mahdolliseksi.

Alkusysäys levottomuuksille lienee ollut edel-

liskesän epäonnistunut sato, jonka aiheutti poikkeuksellisen kolea ja sateinen sää. Eikä siinä vielä kaikki: huonoa kesää seuraava talvi oli ollut kylmä ja kova, niin että jopa rikkaan Laatokanlinnan ympäristössä ihmiset näkivät nälkää. Silloin heimopäälliköt alkoivat esittää vaatimuksiaan ja pitivät tapahtunutta yksinomaan varjagien syynä, mikä oli Rörikin mielestä pöyristyttävää. Itsehän heimot olivat peltojaan viljelleet, eivätkä varjagit voineet olla sellaisesta vastuussa, ei ainakaan Rörik, joka mielestään oli aina ollut rehellinen kauppias ja asioinut onnistuneesti niin tsuudien, krivitsien, vepsäläisten kuin merjalaistenkin kanssa.

Nyt näytti siltä, että kaikki olivat kääntäneet hänelle selkänsä. Rörikin menestysvuosien uskollisimmat toverit olivat kaikonneet, kahta poikkeusta lukuun ottamatta: eräs slaavi oli varoittanut Rörikiä etukäteen tämän taloon suunnitellusta hyökkäyksestä, minkä jälkeen muuan vepsäläinen kauppias oli auttanut Rörikin pakoon. Moni Rörikin tuttavista oli kuollut ja Helge-setäkin tapettu. Nuorukaisen huoleton ja reteä elämä oli ohi, ja siinä riitti pohdittavaa. Pakeneminen oli pelkurimaista, mutta mitä muuta Rörik olisi voinut tehdä? Joka tapauksessa hän oli enää pelkkä pakolainen.

Tällä perin alakuloisella hetkellä ainoa lohtu oli haarikallinen hyvää olutta, ja siihen Rörikillä onneksi oli vielä varaa. Niinpä nuorukainen suunnisti kohti satamakapakkaa, joka ei hiljen-

tynyt koskaan. Nytkin paikka oli tupaten täynnä ja sisällä istuivat sulassa sovussa – ainakin juuri sillä hetkellä – ihmiset neljästä tai oikeastaan jokaisesta kahdeksasta ilmansuunnasta. Rörikillä oli mukanaan hopeaa, suuri osa siitä ran-teessa spiraalina, josta hän tarvittaessa katkaisi palan maksuksi. Hän tilasi isännältä olutta ja istuutui seinänvieruspöytään. Sieltä saattoi nähdä suurimman osan kapakan väestä sekä kaikki ne, jotka poikkесivat sisään. Nurkassa soitti musikantti harppua, mutta puheensorina oli näistä kahdesta äänestä voimakkaampi. Hämärän kapakan hälinä ympäröi Rörikiä ja loi turvallisen taustan, johon nuorukainen saattoi sulautua, melkeinpä piiloutua. Ainakin tuon lyhyen hetken ajan kaikki koetut vaikeudet jäivät ulko-ovien ulkopuolelle, eivätkä voineet ta-voittaa kovaonnista matkamiestä.

Laatokanlinnassa lähestulkoon kaikki tunsivat Rörikin ja hänen sukunsa, mutta Viipurissa hän oli pikemminkin muukalainen. Siksi nuorukaisen yllätys oli melkoinen, kun hän odot-tamatta kuuli tutun äänen vasemmalla puolel-laan.

– Rörik? Sinäkö siinä?

Rörik hätkähti niin kovin, että oli tönäistä pöydällä nököttävän haarikkansa kumoon.

– Ingvar? Sinunhan piti olla Kiovassa! Vai peräti Miklagårdissa?

– Ja sinun Aldeigjuborgissa. Mutta ymmär-rän toki, miksi et ole... Ja parempi niin, vastasi

hoikka, pitkänhuiskea mies Rörikille.

– Mutta mitä sinä täällä teet? Sinulle lienevät Miklagårdin palatsit ja kivetyt kadut tutumpia kuin tämä. Et muistaakseni koskaan ole viihtynyt tällaisissa rotanloukuissa, Rörik tokaisi muka ilkkuen. Tosiasiassa vanhan ystävän kohtaaminen vaikealla hetkellä sai hänet valtavan iloiseksi.

– Tulin pohjoiseen tekemään kauppaa, Ingvar vastasi. – Entä sinä?

– Pohdin, josko seilaisin seuraavalla sopival-
la laivalla kotikonnuille, Rörik vastasi. Ajatus-
kin paluusta teki hänet alakuloiseksi. – Menetin
kaiken.

– Mitä minä kuulen? Minun ystäväni Rörik
ei olisi luovuttanut noin helposti, minkä lisäksi
minun tuntemani Rörik olisi varmistanut tule-
vaisuutensa ja kätkenyt rikkautensa hyvissä
ajoin varmaan paikkaan.

– Toki ystäväsi Rörik niin tekikin, mutta asia
ei ole aivan niin yksinkertainen kuin voisi luul-
la!

– Eivät levottomuudet ikuisesti jatku. Jonain
päivänä tilanne rauhoittuu ja palaat hakemaan
sen, mikä sinulle kuuluu, Ingvar vastasi Rörikil-
le ja huusi sitten kapakoitsijalle: – Tuokaa ystä-
välleni lisää olutta!

– Olet itsekin svealainen, joten et ole sen ter-
vetullempi Aldeigjuborgiin kuin minäkään,
Rörik sanoi.

– En olekaan, mutta minulla onkin tällä välin

muuta suunnitelmia. Kun yksi ovi sulkeutuu, toinen aukeaa. Tiedän sen, koska olen sinua vuosia vanhempi ja siksi viisaampi. Olen tehnyt kauppaa karjalaisten kanssa iät ajat, mutta nyt ajattelin laajentaa toimintaani Hämeeseen ja saada oman osuuteni alueen turkiskaupasta.

– Hämeeseen? Miksi? Rörik ihmetteli.

– Siellä on valtavia metsiä täynnä rikkauksia.

– Miten aiot päästä niihin käsiksi? Et kai sentään aio ryhtyä metsästäjäksi?

– Metsästäjät hoitakoot omat hommansa, Ingvar vastasi. – Minä hoidan kauppaa kuten aina ennenkin.

– Sehän hyvä. Onnea yritykseen! Rörik hymähti.

Isäntä laahusti pöydän ääreen ja täytti haarikan piripintaan. Rörik otti ison kulauksen ja tunsu virkistytvänsä. Kapakan erinomainen olut tuntui aivan kuin tuuppaavan viimeaikaiset murheet yli laidan, minkä lisäksi se pisti pään mukavasti pyörälle.

– Poika! Kuuntele minua! Ingvar käski. – Olet saavuttanut paljon ja menettänyt ehkä vieläkin enemmän, mutta kautta Odinin pään, olet vasta kaksikymmentä – jos muistan ikäsi oikein. Sinulla on vielä toinen mokoma elämää edessäsi!

– Olen jo kaksikymmentäyksi, en enää niin nuori, Rörik puuskahti ja näytti murjottavalta pikkupojalta.

– Mitä sen väliä! Sikäli kun tiedän, osait

ainakin jokunen vuosi sitten käytellä miekkaa ja taistella. Vai oletko jo menettänyt taitosikin?

– No, toivottavasti en!

– Voit pestautua laivaan, lähteä mihin tahansa, Ingvar sanoi.

– Ei se ole niin yksinkertaista. Aldeigjuborgissa taoin menestykseni itse, olin oma herrani. Olen ylhäistä svealaista sukua enkä ala kenenkään palvelijaksi. En koskaan! Rörik huudahti kiihtyneenä.

– Sitä suuremmalla syyllä. Ota itseäsi niskasta kiinni ja aloita alusta. Tai lähde kanssani turkismatkalle Hämeeseen!

– Minäkö lähtisin Hämeeseen? Etkö ole kuullut, mitä siellä asuvista kerrotaan? Ensinnäkin he ovat noitia. He kauppaavat purjehtijoille tuulta, ja eräskin tuntemani rusi kertoi että...

– Et kai usko moiseen roskaan? Olet ollut hämäläisten kauppiaiden kanssa tekemisissä vuosikausia Aldeigjuborgissa, etkä koskaan aikaisemmin ole kavahtanut heitä.

– No en usko puheisiin suoranaisesti... mutta olethan kuullut mitä isäni laivoille kävi vähän aikaa sitten?

– Suolaan säilötyt päät? Taisinkin kuulla siitä. Ikävä tapaus.

– Ikävä? Se oli törkeää! Rannikkoretken piti olla helppo juttu, mutta ennen kuin kukaan ehti tajuta mitä tapahtui, melkein kaikki miehet tapettiin. Kukaan ei tiedä, mistä helvetistä hämä-

läiset ilmestyivät. Enoni Thorbjörn kuoli saatuaan nuolen rintaansa. Isäni miehistä vain Askold ja pari muuta pääsivät pakoon. Mutta heiläpä olikin työ ja tuska pitää laivansa pinnalla, sillä kaiken muun tuhon ohella hämäläisnoidat onnistuivat nostamaan hirvittävän myrskytuulen!

Ingvar puhkesi nauruun, mistä Rörík silminnähdessä tuohtui.

– Ei se ole mikään naurun asia! Hämäläiset anastivat ja tuhosivat osan sukumme laivoista! Niinpä jossakin Hämeessä seilailee nyt isäni ylpeys, Rörík, laiva, jonka hän nimesi minun mukaani. Mitä villi-ihmiset tekevät sellaisella?

– Rodenin Rörikille on siis sattunut pari pientä vastoinkäymistä!

Rörík oli kuulevinaan Ingvarin puheessa piikkittelyn sävyä, eikä siinä aivan väärässä ollutkaan. Hän oli kuitenkin varma, ettei Ingvar täysin käsittänyt hänen epätoivoista tilannettaan eikä sitä äärettömän epäonnen aikaansaamaa turhautuneisuuden tunnetta, jonka kourissa hän parhaillaan kamppaili. Rörík ei ollut koskaan aikaisemmin tuntenut sellaista häpeää ja voimattomuutta, jota äskettäin koetut vastoinkäymiset ja pakolaisuus hänelle aiheuttivat.

– Tunnen hyvin isäsi Olofin, eikä hän noin pienistä hätkähtäisi, Ingvar jatkoi. – Sen sijaan sinun asennettasi minä kovasti ihmettelen! Mikä sinua vaivaa, poika? Minulle voit puhua, olenhan aina ohjannut sinua kuin isäsi konsa-

naan.

Rörik pudisti päätään.

– Paremmin ja viisaammin kuin isä olet sinä minua ohjannut, Ingvar. Nyt kuitenkin moitit kasvattiasi. Hyvä on. En aio tuottaa sinulle pettymystä. Lähden kanssasi Hämeeseen, tai minne sitten menetkin! En missään nimessä halua palata Rodeniin. Siellä minut muutoinkin vedettäisiin mukaan iänikuisiin valtataisteluihin, joihin en halua sekaantua. Kenties villien noitien erämaassa voi kaltaiseni vapaa mies irtautua kaikesta vehkeilystä. Ja maan ääriässä keksin ehkä keinon, millä kosten kokemani vääryyden.

– Valitsit hyvin! Tunnistan jo entisen Rörikin, Ingvar sanoi ja ojensi kätensä sopimuksen merkiksi. – Tiesin, että olet pohjimmiltasi järkevä ja aikaansaava nuori mies. Surkuttelu ei sovi sinulle. Lähdemme huomenna. Matkalla tapaamme ystäväni Trygven, joka liittyy seuraamme, ja jatkamme yhdessä matkaa Päijänteelle. Sysmässä pidetään suuret markkinat.

– Seuraan sinua! Rörik vastasi ja joi haarikkansa tyhjäksi. Keskustelu Ingvarin kanssa oli tuonut jonkinlaista lohtua hänen alakuloonsa. – Kuka tämä Trygve oikein on?

– Hän on norjalainen ystäväni, kokenut kauppamies ja oivallinen aseenkäyttäjä, joka on seilannut kanssani Miklagårdiin saakka. Vuosi sitten hän päätti palata Aldeigjuborgiin, mutta ei viihtynyt siellä. Niinpä hän on siitä lähtien kulkenut kanssani ja suunnitellut samalla

paluuta vuonoille. Trygve kyllä tietää, mitä tah-
too, mutta naista hän ei vain ole löytänyt. Luu-
len, että siksi hänellä on kiire kotiin. Nyt hänel-
lä on jo vähän rikkauksiakin, toisin kuin lähti-
essään, mikä kyllä ennen pitkää saa perhosen
lennähtämään niin kallisarvoiseen kukkaan!

Ingvarin puheet huvittivat Rörikiä.

– Kaikkea sitä kuulee!

– Sainhan sinut vihdoin nauramaan, Ingvar
sanoi.

– Tunnet minut hyvin. Ehkä jonain päivänä
minäkin menen Miklagårdiin?

– Kenties. Sinun täytyy löytää oma tiesi. Eh-
kei Miklagård edes ole sinua varten, kuka tie-
tää?

Koko sen päivän Ingvar ja Rörík valmistelivat
matkaansa. He yöpyivät majatalossa lähellä sa-
tamaa ja lähtivät aikaisin seuraavana aamuna
kohti pohjoista satulalaukut lastattuina Ingva-
rin hopealla, meripihkalla, lasihelmillä, suolalla
ja muutamilla pronssikoruilla. Iltapäivällä he
saapuivat Nuijamaanjärvelle, jonka rantamilla
törrötti vain muutamia yksittäisiä mökkejä,
muutoin ratsukoiden ympärillä levisi asumaton
erämaa.

Viimein Rörikin edellä ratsastava Ingvar
poikkesi pohjoiseen johtavalta tieltä ja kääntyi
kapealle polulle, joka pian häipyi näkyvistä ko-
konaan. Ratsukot joutuivat etenemään tiheässä
varvikossa hyvin verkkaisesti, ja näytti aivan
siltä, ettei yksikään ihminen, hevosista puhu-

*—Vaikka sinulla olisi maailman terävin ja
voimallisin miekka tai tarkin jousi, et pysty
voittamaan tätä taistelua, koska sotaa ei voi
käydä yksin. Sillä yksin sinä olet, soturiprinsessa
Emerentia! samaani julisti.*

Eletään vuotta 859. Näkymätön vastustaja
punoo juonia Emerentian ja hänen veljensä
Jaakon pään menoksi. Samaan aikaan
Hämeeseen saapuu ylhäisen svealaispäällikön
poika, nuori kauppias Rörik, joka on
menettänyt omaisuutensa Laatokanlinnan
verilöylyssä ja hautoo nyt kostoa. Kun hän
sitten kohtaa metsässä Emerentian, molempien
kohtalo on sinetöity.

Viikinkiajan arkeologiasta ammentava Idän
turkiskauppias on Kadonneen valtakunnan
aikakirjat -romaanisarjan toinen osa, joka jatkaa
kertomusta Hämeen armottomasta
valtataistelusta. Sarjan kolmas osa Kuninkaan
testamentti ilmestyy syksyllä 2017.

